

• MODERN VILLA, MODERN LAKÁS •

A modern építészet célkitűzése a tárgyilagosság. Szigorúan keresztülvitt gazdaságosság a tér és az előállítási költségek felhasználásában. A Delej-villa és Molnár Farkas lakásának leírása a két gazdaságosság szempontjából.

Delej-villa, a Gellért-hegy nyugati oldalán (Ligeti Pál és Molnár Farkas műve), és benne Molnár Farkas lakása, nálunk az első kísérletek közül való, mely a nyugaton ma már teljesen elfogadott új építészeti és lakberendezési elveket igyekszik megvalósítani. A Bauhaus, le Corbusier, a hollandok, az oroszok voltak ennek az új szellemnek a megteremtői. A legnagyobb célszerűség és a legnagyobb ökonómia: ez a jelszó. A célszerűsége értve, hogy a ház, a lakás teljesen megfeleljen a mai létszükségletnek, szerkezetében olyan legyen, hogy minden része úgy legyen elhelyezve, hogy a legteljesebb kényelmet biztosítsa, de egyúttal a higiénia minden követelésének is eleget tegyen úgy a helyes szellőzéssel, mint a helyes világítással. Felhasználja a modern technika minden vívmányát, hogy a ház, a lakás organikusán kapcsolódjon az ember életébe, olyan szerv legyen, mely a mindennapi életünket teljesen kiegészíti. A célszerűség elve ugyan az ökonómiáét is magában foglalja, mert hiszen a célszerűen berendezett ház időben és munkában nagy ökonómiát jelent, de van egy másik ökonómia is, amely a legnagyobb célszerűséggel gyakran ellentétbe kerül, és ez az előállítási költségek ökonómiája. A legtökéletesebb megoldás gyakran drága (ha meg is éri, amibe kerül), a technikai berendezések is drágák, a modern technikával való építés is drága, különösen nálunk, ahol — sporadikus esetekről lévén szó — a modern eszközökre való berendezkedés nem fizeti ki magát. Tehát kompromisszumnak kell keletkeznie a két ökonómia szempontjai között s a kompromisszum fokának a viszonyokhoz mért leghelyesebb megváltoztatása a mai építész és lakberendező nehéz feladata.

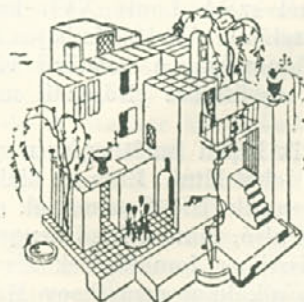
A Delej-villa építészeinek éppen ilyen szempontból a legnagyobb nehézségekkel kellett megbirkóznia. A házat nem lehetett vasbetonból építeni, mert az drága és így a terhet hordó tartóoszlopokat téglából építették (a tehermentes közfalakat 8 em-es tufatéglából). Az ablakok nem a külföldön használt vasvázás tolóablakok, hanem a nálunk olesón előállítható szokványos favázás nyitható ablakok. A lapos tető szintén takarékoság miatt nem vasbeton és így a lapos tető legnagyobb előnye, az, hogy fölötte tetőteraszt lehet csinálni, nem volt kihasználható. Ilyen és hasonló

korlátozások mellett persze nehéz volt építészeinknek a célszerűség elvét érvényesíteni s az alaprajz helyes megtalálásában kellett magukat kárpótolniok azért, amiről ökonómia okából az épület megépítésénél le kellett mondaniok. Az épület két, egymáshoz képest szintben félemelettel el-tolt szárnyból áll, úgyhogy a két rész a lépcsőházban érintkezik és minden lépcsőfordulónál van lakásbejárat. A lakások ötszobásak. A szobák centrálisan a nappali szoba körül vannak elrendezve. Az ablakok szélesek, nagy kilátóterületük van s a lakások szellőzése keresztuzzattal könnyen eszközölhető. Van mechanikusan berendezett mosókonyha és vasaló.

Az ötszobás lakásoknál bőven van hely és így azok belső berendezése nem probléma. Molnár Farkas a saját lakásánál nehezebb feladatra vállalkozott. A lakása az épület alagsorában van s 52 m² terület állott rendelkezésre. Ezen a területen két személy részére két szoba, konyha, előszoba, fürdőszobás lakást kiképezni, mikor a lakás alaprajza az épület alaprajza folytán kötve volt, igazán csak újszellemű lakberendezőnek sikerülhet.

Molnár Farkas a következőképpen oldotta meg a feladatát. Az előszobából balra a W. C. és a konyha, jobbra a lakószoba ajtaja nyílik. Az 5 m² alapterületű konyha, étkezőül is szolgál, beépített szekrénnel, asztallal, gáztűzhellyel, mosógátómedencével, vízvezetékekkel iskolapéldája a hely-ökonómiának. A konyha kőpadlós és fehéren csempézett.

A nappali szoba, mely az előszobából jobbra nyílik, 27 m² alapterületű és nagyobbik mérete 5.75. Alaprajza szabálytalan, mert ott, ahol teherhordó oszlopfalak nincsenek, csak 8 em-es elválasztófalak állanak s így a falvastagság többi része felszabadul a beállított bútorok számára. Egy ilyen megtakarított falrészbe állította Molnár Farkas a lakás főbútorát, a nagy, szétszedhető, alul zárt, fölül tolóüveges szekrényt. A szekrény első részében alul az építészeti munkához szük-

Modern villa. Rajzolta: Margarete Stoltz.

séges felszerelésnek van helye, míg fölül a könyveknek. A második részben evőedényfélék állnak. A következő rész alsó felén ninesen szekrény és így egy lémesőfotel számára éppen elegendő hely marad. A szekrény második részének fiókjai nem olyan mélyek, mint az első. Itt a fal mellett keskeny tér szabadul fel a rajztáblák számára. A szekrény negyedik része ruhaszekrény, kihúzható résszel. E fölött a rész fölött is keresztülmegy az üveges edényszekrény. A zárt részek jávorfa-furniros krémszínre, feketére és hamuszürkére vannak pácolva. A belső rész mindenütt világossárga keményfa. A bútor tér és időökönómia szempontjából és kivitelben tökéletes, pénzbeli ökonómia szempontjából azonban kissé drága. Ha úgy, ahogy külföldön, az ilyenféle bútorokat sorozatban lehetne gyártani, úgy ezen a hibán is segíteni lehetne.

A nappali szobában ezen a bútoron kívül van még az ablak alatt az íróasztal telefonnal és a varrógép. A belső fal mellett áll a pamlag és eső-zsúrasztalok. A bejáró melletti falmélyedésben a pianinó. A pamlag mellett esőasztal, esőszékek. Még így is nagy terület marad szabadon a szoba közepén. A szoba tehát nines bútorral túlszűfolva.

A bejáró falán, a zongora túlsó oldalán nyílik a hálósobába vezető ajtó. A hálósoba alapterülete 2×4.50 m. Függöny választja el a 1.7 m² alapterületű köpadlós fürdőfülkétől, melyben kád, mosdó, kézizuhany stb. van. A hálósobában a két ágyon kívül bútornak alig van helye. A ruha- és fehéneműszekrény falba van építve. Ezt a szekrényt is, mint a szoba egész berendezését, a modern helyökönómia minden raffinérijával tervezte.

A szobák magassága 2.60 m, de ez a méret, miután az ablakok magasan fekszenek, egyáltalában nem hat nyomasztóan. A szobák festésére is nagy súlyt helyezett Molnár Farkas, annyira, hogy még a színek lelki befolyását is számításba vette. A nappali szoba festése neutrális, símán világosszínű, míg a hálósoba élénkpiros, sárga- és kékszínű. Természetesen nem mintázott, hanem nagy foltokban összetartott fallal.

Ligeti Pál és Molnár Farkas ezzel a kísérletükkel megmutatták, hogy a mi nehéz körülményeink mellett is lehet nálunk korszerű alkotásra törekedni, reméljük, hogy úgy a megrendelők, mint az építésszek részéről buzdítólag fog hatni ez a vállalkozásuk.

BOR PÁL

• IN MEMORIAM •

GYÖRGYI KÁLMÁN HALÁLA alkalmából az Orsz. Iparművészeti Társulat igazgatósága 1930. évi január hó 20-án d. e. 11 órakor kegyeleti ülést tartott. Az ülés vezetője Dréhr Imre dr. államtitkár, ügyvezető elnök. Jelen voltak: Seenger Béla és Szablya Frisehauf Ferenc alelnökök, Czako Elemér ny. államtitkár, a propagandabizottság

elnöke, Hauswirth Ödön, a gazdasági bizottság elnöke, Feyérné Kovács Erzsébet, Jungfer József és Schober József választmányi tagok.

Dréhr Imre dr. elnök kegyeletos szavakban ad kifejezést annak a megdöbbenésnek, mely a Társulat nagy halottja iránt minden tag által érzett szeretetből pótolhatatlan veszteségnek látja az ő elhúnyát. Fáradhatatlan munkabírása, tehetsége, férfias nyíltsága, meleg emberlissége nemesak az ő barátainak, ismerőseinek és a Társulat vezetősé-

Györgyi Kálmán ravatala az Iparművészeti Múzeum esarnokában. (A Társulat képviselője búcsúztatót mond.)